

BUDAPEST HANGVERSENYTERMEIBEN

LUKÁCS ERVIN az elmúlt csütörtökön ritkán hallható, érdekes műsort adott elő az Állami Hangversenyzenekarral. *Ljadov* — érdemtelenül a perifériára szorult — impreszionista zenéje úgyszólván teljesen ismeretlen nálunk, holott az effajta muzsika nemcsak a repertoár felfrissítését, hanem hatásos előadói produkciót is lehetővé tehet. Két szimfonikus költeménye hangzott fel ezúttal: *Az elvarázsolt* és *Kikimora*. Mindkettő finom zenekari színekkel és áradó dallamossággal fejezi ki a zeneszerző mondanivalóját. E mondanivaló különösen ott válik elevenen érzékletessé, ahol az orosz népmese rejtelmes kis boszorkányának, Kikimorának alakját eleveníti meg. Zenekarnak és karmesternek számos poétikus mozzanat interpretálására nyílt itt alkalma és ezzel nem is maradtak adósaink.

Stravinsky zongorára és zenekarra írt *Capriccioja* nem tartozik a spontán ihletből fakadó kompozíciók közé: bár bevallottan Weber *Perpetuum mobile*-jéből merítette ötletét a zeneszerző és a zongora szólamát a maga virtuóz előadói készségére mintázta, mégis mindvégig hidegen hagy; Weber romantikus lendülete helyett sápadt neoklasszikus stílusgyakorlat másodlagos elemei érződnek rajta. Mindez mit sem von le a produkció értékeiből: a pontosságból, az értelmezés világosságából és *Lux Erika* zongorajátékának professzionista biztonságából.

Szívesebben fogadtuk — bár szerzőjének zenetörténeti értéke nem mérhető Stravinskyéhoz — *Lalo Spanyol szimfóniáját*, mivel azt, amire a komponista vállalkozott, hiánytalanul megvalósította: virtuóz és változatos zenei anyagból szerkesztett hegedűverseny, amelynek a spanyol kolorit érdekes tartalmat, színt kölcsönöz. Tekintettel a hegedű irodalmának napjainkban érthetetlen módon szűkre vont határaitra, kár ezt a nagyszerű kompozíciót évekig paragon hevertetni. *Szenethelyi Miklós* hegedűjátékának legértékesebb vonásait hatásosan juttatta érvényre ez a produkció, amely briliáns és életteli mivoltában — a szokásos „húzások” nélkül megszólaltatott teljes ötétel ellenére — sem érződött hosszadalmasnak.

TUSA ERZSÉBET ÉS LANTOS ISTVÁN közös hangversenye rendkívül változatos volt: nemcsak a program, hanem a megszólaltató apparátus is: előbb orgonát és cembalót hallottunk, majd két zongorát, végül négykezes produkciót. Önmagában valamennyi műsorszám gondosan előkészített és lelkiismeretesen kivitelezett előadásban hangzott el — kifogás egyedül Schubert négykezes zongoradarabját, az *f-moll fantáziát* illetheti, amelynek könnyfátyolos poézise bizony odaveszett a billentyűk kíméletlen csapkodása közepette — és valamennyit magas fokú művészi igényesség jellemezte. Bach *A fuga művészete* című utolsó remekművének hat darabját Lantos István „rendezte be” orgona és cembaló kettősére. Bár a kétféle hangzás heterogén volta mindvégig kissé szokatlanul hatott, nincs okunk aggályoskodni, mivel a kompozíció egyedül hiteles megszólaltatási módját nem ismerjük. Érett és kitűnően megformált előadásban hallottuk Brahms *Haydn-variációinak* a zeneszerző által két zongorára írt verzióját és végül mint megannyi művesen cízelált apró ékszer gördült Tusa Erzsébet és Lantos István ujjai alól Bizet *Gyermekjátékok* című szvitjének hét tétele. A kevesebb mégis több lett volna ezen az estén. Elsősorban a két művész eddigi pályája utal erre; mind Tusa Erzsébet, mind Lantos István jelentős zongoraművészi tekintélynek örvend, az efféle tarka összeállítás pedig — bár nem nélkülözi a házimuzsikálás spontán varázsát — bizonyos fokig komolytalan hatást tesz. Való igaz, hogy e rokon műfajok területére való alkalmi kirándulást mindketten megengedhetik maguknak. De kár lenne, ha a hangszerek e pazarló változtatása elvonná figyelmüket

arról, amit igazi hivatásuknak érzünk: az egy hangszeren való önálló produkcióról.

A **LISZT FERENC KAMARAZENEKAR** keddi és szerdai estjén a *Fuga művészete* 15 darabja hangzott el, tehát négy kivételével a teljes mű. Milyen örömdetes tény, hogy egyetlen heti beszámolóban két ízben is említhetjük Bach posztumusz remekét és még inkább örülhetünk annak, hogy az idei évadban valóságos standard műsorszámmá vált a *Kunst der Fuge*! A hangszerelő kísérletezés szabad prédája az a 15 fuga és 4 kánon, amely felülmúlhatatlan iskolapéldája annak, miként lehet egyetlen témából a legváltozatosabb módon megszerkeszteni a többszólamúság legszigorúbb szabályainak engedelmeskedő műfajt. Bach nem hagyott reánk egyértelmű utasítást a mű megszólaltatásának apparátusára nézve; lehetséges, hogy közbejött halála — amely a monumentális négyesfuga alkotása közben szakította félbe a művet — megakadályozta abban, hogy ezzel a problémával foglalkozzék. De még valószínűbb, hogy kortársaihoz hasonlóan, nem törődött a hangzó anyaggal és így az interpretálás tág lehetőségeit biztosította a mindenkor előadók számára.

Sándor Frigyes, aki egész pályafutása folyamán mély alázattal és kiapadhatatlan filológiai érdeklődéssel szegődött a *Kunst der Fuge* tolmácsául, gazdag tapasztalatokkal rendelkezik az ideális megszólaltatás kérdésében. Az általa irányított együttes kiegyenlített hangzású, gondosan kidolgozott vonósszólamainál valóban nem kívánhatunk szebbet — igen, bármilyen különös ezt a szót leírni a zeneirodalom egyik legelvontabb, úgyszólván kizárólag logikára épített elméleti rendszerével kapcsolatban, de nyilván valamennyi jelenlevő egyértelműen így érezte: a *Kunst der Fuge szép muzsika*, jólesik önfeledten hallgatni, különösen így, évad vége felé, amikor belefáradtunk a muzsikába! Ezt a szépséget Sándor Frigyes nyilván tudatos megfontolásból iparkodott hallgatóival megéreztetni, mert az előadás e varázsát csak az a szívbemarkoló megdöbbenés múlta felül, amit a félbeszakadt négyesfuga tragikus generálpauzája keltett, mint minden alkalommal, ezúttal is közvetlen, személyes megrázkódtatás tragikus erejével hatott reánk Johann Sebastian Bach halála, amelynek szükséztű-tárgyilagos tudósítását fia, Philipp Emanuel jegyezte be a partitúra üresen maradt lapjára.

A kitűnően működő vonósszenekaron kívül a legnagyobb elismerés hangján kell szólunk a ragyogó fiatal fafúvós szólistákról, *Csánky Emília* (oboa), *Frank Katalin* (angolkürt) és *Janota Gábor* (fagott) szerepléséről, valamint *Sebestyén Jánosról* és *Pertis Zsuzsáról*, akik cembalón, illetve orgonán működtek közre a remekmű méltó megszólaltatásában.

Pándi Marianne

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRŐRTO

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1974 MAJ 1 1

Magyar Nemzet